

ΧΡΗΣΤΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΟΙ ΚΑΤΑΤΑΚΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ ΑΚΑΔΗΜΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΑ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ ΕΤΗ 1983- 1984 ΜΕΧΡΙ 1986-1987. ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ.

1. Εισαγωγή

Στόχοι του παρόντος δημοσιεύματος είναι καταρχήν να εξετασθούν, με βάση το αδημοσίευτο υλικό της Παιδαγωγικής Ακαδημίας Θεσσαλονίκης (ΠΑΘ), οι ρυθμοί της ροής και η σύνθεση των υποψηφίων που έλαβαν μέρος στις κατατακτήριες εξετάσεις της Π Α Θ κατά τα ακαδημαϊκά έτη 1983-1984 έως 1986-1987 και κατά δεύτερον να διερευνηθούν τόσο τα κίνητρα της εκ των υστέρων επιλογής του διδασκαλικού επαγγέλματος από ένα μεγάλο αριθμό πτυχιούχων ΑΕΙ, ΤΕΙ και άλλων Ανωτέρων Σχολών, όσο και οι συνέπειες αυτής της επιλογής.

2. Ο θεσμός των κατατακτηρίων εξετάσεων

Με τις διατάξεις του νόμου 1286 της 30ης Σεπτεμβρίου του 1982 ρυθμίζονται οι κατατάξεις πτυχιούχων ή φοιτητών Α Ε Ι, πτυχιούχων Ανωτέρων Σχολών του εσωτερικού ή ομοταγών του εξωτερικού, αποφοίτων ή σπουδαστών παραγωγικών Σχολών αξιωματικών των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας σε έτος σπουδών Παιδαγωγικής Ακαδημίας (Π.Α.), μετά από απόφαση της Σχολής και σε ποσοστό 10% για κάθε έτος σπουδών. Οι παραπάνω φοιτητές ή σπουδαστές μπορούν να καταταγούν μόνο αν έχουν τελειώσει με επιτυχία το πρώτο τουλάχιστον έτος σπουδών της Σχολής. Ειδικά για τους φοιτητές Α.Ε.Ι. από το ακαδημαϊκό έτος 1984 - 1985 και μετά, απαιτείται να έχουν εξετασθεί με επιτυχία σε όλα τα μαθήματα των δύο πρώτων εξαμήνων.

Οι κατατάξεις διενεργούνται μία φορά το χρόνο στην αρχή του ακαδημαϊκού έτους. Με αποφάσεις του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων καθορίζεται η προθεσμία για την υποβολή των αιτήσεων κατάταξης, το είδος των απαιτούμενων δικαιολογητικών, τα εξεταζόμενα μαθήματα, η κατανομή του ποσοστού των κατατασσόμενων ανά έτος σπουδών και, γενικά, κάθε διαδικαστικό ή άλλο ζήτημα που αφορά την εφαρμογή των διατάξεων αυτού του κεφαλαίου [1].

3. Οι υποψήφιοι για τις κατακτήριες εξετάσεις της Π Α Θ.

Εξαιτίας του μεγάλου αριθμού των Π.Α. και της απουσίας σχετικών με το θέμα των κατακτηρίων εξετάσεων μελετών [2], η έρευνά μας θα περιορισθεί στο παράδειγμα μιας από τις μεγαλύτερες ως προς τον αριθμό των σπουδαστών και σπουδαστριών Π.Α. της Ελλάδας, δηλαδή της Π Α Θ.

Σύμφωνα με το αδημοσίευτο Αρχείο της Π.Α.Θ., το σύνολο των υποψηφίων από όλες τις κατηγορίες (φοιτητές Α Ε Ι, πτυχιούχοι Α Ε Ι, πτυχιούχοι Κ Α Τ Ε Ε - Τ Ε Ι, Πτυχιούχοι των Σχολών Οικονομίας και ΣΕΛΕΤΕ) φτάνει για τα ακαδημαϊκά έτη 1983-1984 μέχρι 1986-1987 [3] τους 4253.

Ο κατά ακαδημαϊκό έτος και κατά κατηγορία προέλευσης αριθμός των υποψηφίων φαίνεται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 1.

Κατανομή των υποψηφίων για τις κατατακτήριες εξετάσεις στην Π.Α.Θ. κατά κατηγορία προέλευσης για τα ακαδημαϊκά έτη 1983-1984 μέχρι 1986-1987.

Ακαδ. έτος	Φοιτητές Α.Ε.Ι.	%	Πτυχιούχοι Α.Ε.Ι.	%	Πτυχιούχοι ΚΑΤΕΕ- ΤΕΙ	%	Πτυχιούχοι νηπιαγωγοί ΧΑΣΟΟ ΣΕΛΕΤΕ	%	Σύνολο
1983-1984	54	6,0	465	51,5	296		88		903
1984-1985	197	15,3	411	32,0	598		77		1445
1985-1986	175	12,1	512	35,4	674	46,6	84	5,8	1445
1986-1987	-	-	516	83,0	-	-	106	17,0	622
Σύνολο	426	10,0	1904	44,8	1568	36,9	355	8,3	4253

*Πηγή: Αρχείο Παιδαγωγικής Ακαδημίας Θεσσαλονίκης. Βαθμολόγιο κατακτη-
ρίων εξετάσεων των ετών 1983-1986.*

Με βάση τα αριθμητικά δεδομένα αυτού του πίνακα διαπιστώνουμε ότι τη μεγαλύτερη συμμετοχή στις εξετάσεις αυτές έχουν οι υποψήφιοι που προέρχονται από την κατηγορία των πτυχιούχων ΑΕΙ με ποσοστό 44,8% επί του συνολικού αριθμού των υποψηφίων και ακολουθούν στη σειρά οι πτυχιούχοι των ΚΑΤΕΕ-ΤΕΙ με ποσοστό 36,9%, οι φοιτητές ΑΕΙ με ποσοστό 10,0% και οι πτυχιούχοι των Σχολών Νηπιαγωγών, της ΧΑΣΟΟ και ΣΕΛΕΤΕ με ποσοστό 8,3%.

Προαιμένου να αποκτήσουμε μία σαφέστερη αντίληψη της πραγματικής σημασίας του αριθμού των υποψηφίων για τις κατατακτήριες εξετάσεις στην Π.Α.Θ., κρίνουμε σκόπιμο να αντιπαραβάλουμε τον αριθμό αυτό με το σύνολο των εγγεγραμμένων σπουδαστών και σπουδαστριών τόσο στην Π.Α.Θ. όσο και σε όλες τις Π.Α. της Ελλάδας κατά τα ακαδημαϊκά έτη 1983-1984 μέχρι 1986-1987.

Πίνακας 2.

Κατανομή σπουδαστών και σπουδαστριών της Π.Α.Θ. και Π.Α. κατά φύλο από το ακαδημαϊκό έτος 1983-1984 μέχρι 1986-1987.

Ακαδημαϊκό έτος	Σπουδαστές Π.Α.Θ. ¹			Σπουδαστές όλων των Π.Α. Ελλάδας ²		
	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες
1983-1984	1133	325	808	7507	2838	4669
1984-1985	1002	279	723	9874	2931	6943
1985-1986	1628	427	1201	10577	3329	7248
1986-1987	1036	301	735	4388	1597	2791
Σύνολο	4799	1332	3467	32346	10695	21651

Πηγές: 1. Αρχείο Παιδαγωγικής Ακαδημίας Θεσσαλονίκης. Φάκελλος στατιστικών Στοιχείων.

2. Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος. Στατιστική Επετηρίδα των ετών 1985-1988. Αθήνα 1987-1990.

Από την αντιπαράβολή αυτή διακρίνεται σαφέστερα όχι μόνο ο μεγάλος αριθμός των υποψηφίων για τις κατατακτήριες εξετάσεις της ΠΑΘ, αφού ο αριθμός τους είναι ο ίδιος σχεδόν με τον αριθμό του συνόλου των εγγεγραμμένων στην ίδια Σχολή κατά την εξεταζόμενη χρονική περίοδο, αλλά και η αριθμητική αξία που αντιπροσωπεύει το προβλεπόμενο από το Νόμο 1286 του 1982 ποσοστό του 10% επί του συνόλου των εγγεγραμμένων σε κάθε έτος σπουδών της ΠΑΘ για κάθε κατηγορία υποψηφίων. Μάλιστα, το ποσοστό αυτό είναι στην ουσία ακόμη υψηλότερο αν συνυπολογισθεί σ' αυτό - και ο αριθμός εκείνων που εισέρχονται στις ΠΑ ως ισοβαθμίσαντες προς τον τελευταίο επιτιχόντα.

4. Οι εισαχθέντες στην Π Α Θ μετά από κατατακτήριες εξετάσεις

Από τις κατατακτήριες εξετάσεις εισήχθησαν [4] στην ΠΑΘ 552 σπουδαστές και σπουδάστριες. Όσοι εισήχθησαν από την κατηγορία των φοιτητών ΑΕΙ και των πτυχιούχων ΚΑΤΕΕ-ΤΕΙ κατετάγησαν στο πρώτο έτος σπουδών, ενώ όσοι εισήχθησαν από την κατηγορία των πτυχιούχων ΑΕΙ, Σχολών Νηπιαγωγών, ΧΑΣΟΟ και ΣΕΛΕΤΕ κατετάγησαν στο δεύτερο έτος σπουδών. Ο ακριβής αριθμός των εγγεγραφέντων κατά κατηγορία προέλευσης και κατά φύλο φαίνεται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 3.

Κατανομή των εγγραφέντων στην ΠΑΘ μετά από κατατακτήριες εξετάσεις κατά κατηγορία προέλευσης και κατά φύλο για τα ακαδημαϊκά έτη 1983-1984 μέχρι 1986-1987.

Ακαδ. έτος	εγγραφέντες φοιτητές Α.Ε.Ι.			εγγραφέντες πτυχιούχοι Α.Ε.Ι.			εγγραφέντες πτυχιούχοι ΚΑΤΕΕ-Τ.Ε.Ι.			εγγραφέντες πτυχιούχοι Νηπιαγωγοί ΧΑΣΟΟ, ΣΕΛΕΤΕ κλπ			Σύνο- λο
	Σύν.	Ανδρ.	Γυν.	Σύν.	Ανδ.	Γυν.	Σύν.	Ανδρ.	Γυν.	Σύν.	Ανδρ.	Γυν.	
1983- 1984	33	8	25	46	5	41	45	16	29	46	-	46	170
1984- 1985	41	7	34	49	9	40	50	22	28	47	-	47	187
1985- 1986	35	10	25	43	12	31	42	17	25	29	-	29	149
1986- 1987	-	-	-	24	-	24	-	-	-	22	1	21	46
Σύνολο	109	25	84	162	26	136	137	55	82	144	1	143	532

Πηγή: Αρχείο Παιδαγωγικής Ακαδημίας Θεσσαλονίκης. Φάκελλος εγγραφέντων μετά από κατατακτήριες εξετάσεις κατά κατηγορία Σχολής προέλευσης και κατά ακαδημαϊκό έτος.

Βάσει των δεδομένων του πίνακα αυτού προκύπτουν δύο σημαντικά στοιχεία. Το πρώτο είναι ότι οι περισσότεροι εγγραφέντες στην ΠΑΘ μετά από κατατακτήριες εξετάσεις προέρχονται από την κατηγορία των πτυχιούχων ΑΕΙ με ποσοστό 29,3% επί του συνόλου των εγγραφέντων και ακολουθούν στη σειρά οι πτυχιούχοι των Σχολών Νηπιαγωγών, ΧΑΣΟΟ, ΣΕΛΕΤΕ με ποσοστό 26,0%, οι πτυχιούχοι των ΚΑΤΕΕ-ΤΕΙ με ποσοστό 24,8% και οι φοιτητές των ΑΕΙ με ποσοστό 19,7%. Το δεύτερο είναι ότι οι εγγραφείς γυναίκες είναι αναλογικά πολύ περισσότερες από τους άνδρες και κατηγορία προέλευσης κατέχουν τα εξής ποσοστά: 99,3% οι προερχόμενες από την κατηγορία των πτυχιούχων Νηπιαγωγών, ΧΑΣΟΟ, ΣΕΛΕΤΕ, 84,4% οι προερχόμενες από την κατηγορία των πτυχιούχων ΑΕΙ, 77,1% οι προερχόμενες από την κατηγορία των φοιτητών ΑΕΙ και 59,9% οι προερχόμενες από την κατηγορία των πτυχιούχων ΚΑΤΕΕ-ΤΕΙ.

Ο μειωμένος αριθμός των εγγραφέντων κατά το ακαδημαϊκό έτος 1986-1987 οφείλεται στο γεγονός ότι κατά τη χρονιά αυτή δεν ελαβαν μέρος στις κατατακτήριες εξετάσεις οι φοιτητές των ΑΕΙ και οι πτυχιούχοι των ΚΑΤΕΕ-ΤΕΙ. Το ποσοστό των γυναικών που εγγράφησαν στην ΠΑΘ κατά το έτος αυτό φτάνει το 97,8%.

Καθώς δεν υπάρχει καμιά δυσκολία στον ακριβή προσδιορισμό της Σχολής προέλευσης των πτυχιούχων των Σχολών Νηπιαγωγών, ΧΑΣΟΟ, ΣΕΛΕΤΕ και ΚΑΤΕΕ-ΤΕΙ, θα εξετάσουμε αναλυτικά τις Σχολές προέλευσης των φοιτητών και πτυχιούχων των ΑΕΙ, οι οποίες φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 4.

Αναλυτική κατανομή των εγγραφέντων στην ΠΑΘ μετά από κατατακτήριες εξετάσεις κατά Σχολή προέλευσης και κατά φύλο για τα ακαδημαϊκά έτη 1983-1984 μέχρι 1986-1987.

	Σχολή	1983-1984				1984-1985				1985-1986				1986-1987				Σύνολο					
		Πτυχ.		φοιτ.		Πτυχ.		φοιτ.		Πτυχ.		φοιτ.		Πτυχ.		φοιτ.		Πτυχ.		φοιτητές			
		Α.	Γ.	Α.	Γ.	Α.	Γ.	Α.	Γ.	Α.	Γ.	Α.	Γ.	Α.	Γ.	Α.	Γ.	Α.	Γ.	Α.	Γ.	Α.	Γ.
Α. Ε. Ι.	Θεολογική	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-
	Φιλοσοφική	-	-	-	1	1	1	-	-	2	1	-	-	-	1	-	-	6	3	3	1	-	1
	Θετ. Επιστ.	1	5	1	-	-	5	-	-	-	5	2	2	-	2	-	-	18	1	17	5	3	2
	Ξέν. Γλωσσ.	-	-	-	-	-	5	-	5	1	2	-	-	-	7	-	-	15	1	14	5	-	5
	Νομική	-	4	1	1	-	4	-	5	-	7	2	1	-	3	-	-	18	-	18	10	3	7
	Πάντειος	1	12	-	8	2	8	-	1	2	3	-	1	-	3	-	-	31	5	26	10	-	10
	Ο.Ε.	1	10	-	5	2	8	2	6	2	7	2	7	-	3	-	-	33	5	28	22	4	18
	Α.Β.Σ.	2	4	5	8	2	5	5	17	3	2	2	12	-	5	-	-	23	7	16	49	12	37
	Α.Σ.Ο.Ε.Ε.	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	2	-	2	1	1	-
	Οδοντιατρική	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-
	Φαρμακευτική	-	1	-	1	1	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	5	1	4	1	-	1
	Κτηνιατρική	-	2	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	4	1	3	-	-	-
	Πολυτεχνικές	-	2	1	1	1	1	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	4	1	3	5	2	3
	Ικάρων	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
	Σχολές Νηπιαγωγ.	-	35	-	-	-	44	-	-	-	27	-	-	1	19	-	-	126	1	125	-	-	-
	Χ.Α.Σ.Ο.Ο.	-	11	-	-	-	3	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	16	-	16	-	-	-
	Σ.Ε.Λ.Ε.Τ.Ε	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	2	-	2	-	-	-
Τ Ε Ι	ΚΑΤΕΕ ΤΕΙ	16	29	-	-	22	28	-	-	17	25	-	-	-	-	-	147	65	82	-	-	-	
	Σύνολο	21	116	8	25	31	115	7	34	29	85	10	25	1	45	-	-	443	82	361	109	25	87

Πηγή: Αρχείο Παιδαγωγικής Ακαδημίας Θεσσαλονίκης. Φάκελλος εγγραφέντων μετά από κατατακτήριες εξετάσεις κατά κατηγορία Σχολής προέλευσης και κατά ακαδημαϊκό έτος.

Από τον πίνακα αυτό μπορούμε εύκολα να διαπιστώσουμε ότι οι περισσότεροι πτυχιούχοι ΑΕΙ που εγγράφησαν στην ΠΑΘ μετά από κατατακτήριες εξετάσεις προέρχονται κατά φθίνουσα αριθμητική σειρά από: τις ΜΟΕ σε ποσοστό 20,4%, την Πάντειο σε ποσοστό 19,1%, την ΑΒΣ σε ποσοστό 14,2%, τη Νομική σε ποσοστό 11,1%, τις Σχολές Θετικών Επιστημών (Μαθηματικό, Φυσικό, Χημικό, Βιολογικό κλπ) σε ποσοστό 11,1% και τα Τμήματα Ξένων Γλωσσών σε ποσοστό 9,3%. Παρόμοια είναι και η εικόνα των φοιτητών ΑΕΙ που εγγράφησαν στην ΠΑΘ μετά από κατατακτήριες εξετάσεις, καθώς το 45,0% προέρχεται από την ΑΒΣ, το 20,2% από τις ΜΟΕ, το 9,2% από την Πάντειο, το 9,2% από τη Νομική, το 4,6% από τις Σχολές Θετικών Επιστημών, το 4,6% από τα Τμήματα Ξένων Γλωσσών και το 4,6% από τις Πολυτεχνικές Σχολές.

Εύκολα επίσης μπορούμε να διαπιστώσουμε ότι από το κατά Σχολή σύνολο των εγγραφέντων πτυχιούχων ΑΕΙ στην ΠΑΘ οι γυναίκες είναι πολύ περισσότερες από τους άνδρες και μάλιστα στην εξής ποσοστιαία αναλογία: 100% από τη Νομική, 94,4% από τις Σχολές Θετικών Επιστημών, 93,3% από τα Τμήματα Ξένων Γλωσσών, 84,4% από τις ΜΟΕ, 83,9% από την Πάντειο και 69,6% από την ΑΒΣ. Στα ίδια περίπου επίπεδα κυμαίνεται και η κατά Σχολή προέλευσης αναλογία των φοιτητών που κατείχαν στην ΠΑΘ. Στην περίπτωση αυτή οι γυναίκες κατείχαν τα εξής ποσοστά: 100% από την Πάντειο, 100% από τα Τμήματα Ξένων Γλωσσών, 81,8% από τις ΜΟΕ, 75,9% από την ΑΒΣ, 70,0% από τη Νομική και 40,0% από τις Σχολές Θετικών Επιστημών.

Έτσι τελικά, τα στοιχεία που προέκυψαν από την εξέταση των κατατακτήριων εξετάσεων της ΠΑΘ κατά την επισκοπούμενη χρονική περίοδο είναι συνοπτικά τα εξής:

α) Ο αριθμός των υποψηφίων όλων των κατηγοριών για τις κατατακτήριες εξετάσεις της ΠΑΘ υπήρξε κατά το εξεταζόμενο διάστημα πολύ υψηλός και έφτασε τους 4253.

β) Το μεγαλύτερο ποσοστό των υποψηφίων (44,8%) προερχόταν από πτυχιούχους των ΑΕΙ ενώ το μικρότερο από (8,3%) από πτυχιούχους των Σχολών Νηπιαγωγών, ΧΑΣΟΟ και ΣΕΛΕΤΕ.

γ) Κατά τη διάρκεια του εξεταζόμενου χρονικού διαστήματος κατείχαν στην ΠΑΘ συνολικά 552 άτομα.

δ) Το μεγαλύτερο ποσοστό (29,3%) από τους εγγραφέντες όλων των κατηγοριών στην ΠΑΘ κατέλαβαν οι πτυχιούχοι των ΑΕΙ ενώ το μικρότερο (19,7%) οι φοιτητές ΑΕΙ.

ε) Σε όλες τις κατηγορίες προέλευσης, οι εγγραφείσες γυναίκες ήταν αναλογικά πολύ περισσότερες από τους άνδρες και συγκεκριμένα στα εξής ποσοστά: 99,3% από την κατηγορία των πτυχιούχων των Σχολών Νηπιαγωγών, ΧΑΣΟΟ, ΣΕΛΕΤΕ, 83,4% από την κατηγορία των πτυχιούχων ΑΕΙ, 77,1% από την κατηγορία των φοιτητών ΑΕΙ και 59,9% από την κατηγορία των πτυχιούχων ΚΑΤΕΕ-ΤΕΙ.

στ) Οι περισσότεροι εγγραφέντες από τις κατηγορίες των πτυχιούχων ΑΕΙ και φοιτητών ΑΕΙ προέρχονταν από τις Σχολές Οικονομικών, Πολιτικών και Θετικών Επιστημών.

ζ) Το μεγαλύτερο ποσοστό (70-100%) των εγγραφέντων στην ΠΑΘ από τις Σχολές Οικονομικών, Πολιτικών και Θετικών Επιστημών αποτελούνταν από γυναίκες.

5. Συμπεράσματα

Η προσέλευση και μόνο ενός τόσο μεγάλου αριθμού υποψηφίων για τις κατατακτήριες εξετάσεις της ΠΑΘ μας αναγκάζει να υποθέσουμε την ύπαρξη κάποιου έντονου κινήτρου. Ήταν άραγε το κίνητρο αυτό η επιθυμία των υποψηφίων να συμπληρώσουν τη μόρφωσή τους και την παιδαγωγική τους κατάρτιση φοιτώντας για ένα ή δύο χρόνια στην ΠΑΘ ή η απόφασή τους να βελτιώσουν τα τυπικά τους προσόντα με την απόκτηση ενός δεύτερου πτυχίου προκειμένου να επιτύχουν πιο εύκολα την επαγγελματική τους αποκατάσταση;

Χωρίς να αποκλείουμε τις σπάνιες περιπτώσεις εκείνων που ήθελαν να συμπληρώσουν την παιδαγωγική τους κατάρτιση, όπως π.χ. οι πτυχιούχοι των καθηγητικών Σχολών, οδηγούμαστε στην απόρριψη της πρώτης υπόθεσης, επειδή αν όντως ένα μεγάλο μέρος των παραπάνω υποψηφίων (π.χ. πτυχιούχοι των Σχολών Θετικών Επιστημών, Φιλοσοφικής, Ξένων Γλωσσών, Πολυτεχνικών Σχολών, Φαρμακευτικής κλπ) ήθελε να σπουδάσει στις ΠΑ., τότε θα μπορούσε να το είχε πραγματοποιήσει εξαρχής αφού οι απαιτήσεις για τις εισαγωγικές εξετάσεις σ' αυτές τις Σχολές ήταν πολύ μικρότερες από ό,τι για τις προαναφερθείσες πανεπιστημιακές. Κατ' ανάγκη έτσι δεχόμαστε ότι το πραγματικό κίνητρο των περισσότερων υποψηφίων για τις κατατακτήριες εξετάσεις της ΠΑΘ ήταν η εξασφάλιση στο μικρότερο δυνατό χρονικό διάστημα ενός ακόμα τυπικού προσόντος για την επαγγελματική τους αποκατάσταση [5].

Υπέρ της άποψης αυτής συνηγορούν και τα στατιστικά δεδομένα του παρακάτω πίνακα, σύμφωνα με τα οποία αποδεικνύεται ότι ο προβλεπόμενος αριθμός των πτυχιούχων των διαφόρων Ανωτέρων και Ανωτάτων Σχολών κατά το διάστημα 1975-1985 ήταν πολύ μεγαλύτερος από τον αριθμό των ατόμων που μπορούσαν να απορροφηθούν στην αγορά εργασίας.

Πίνακας 5.

Ανάγκες της οικονομίας σε εργατικό δυναμικό και προβλεπόμενες ροές αποφοίτων στην περίοδο 1975-1985.

Βαθμίδες εκπαίδευσης και κύκλοι σπουδών		Αριθμός ατόμων που απαιτούνται	Προβλεπόμενος αριθμός αποφοίτων	Αριθμός αποφοίτων για κάθε θέση εργασίας
I	Ανώτατη Εκπαίδευση	83.800	180.630	2,1
	Φυσικομαθηματικές σχολές	9.500	28.180	3,0
	Πολυτεχνικές σχολές	9.600	18.900	1,9
	Ιατρικές σχολές	12.200	16.220	1,3
	Οικονομ. Νομικών Πολιτικών Επιστημών	44.000	82.130	1,8
	Ανθρωπιστικών Σπουδών	8.500	35.200	4,1
II	Ανωτέρα Γενική Εκπαίδευση	21.100	16.480	0,8
III	Ανωτέρα Τεχν. - Επ. Εκπαίδευση	58.000	44.070	0,7
	Τεχνολόγων Μηχανικών	25.000	17.000	0,7
	Παραϊατρικών Επαγγελματιών	6.000	8.190	1,3
	Εμπορικών και Κοινωνικών Επιστημών	18.000	13.620	0,7
	Λοιπών εργασιών	9.000	5.260	0,6

Πηγή: ΥΠΕΠΘ (ΚΕΜΕ) και Υπουργείο Εργασίας (ΟΕΔΒ). Εκτιμήσεις και προοπτικές απασχόλησης στην Ελλάδα. Επιμέλεια ΟΕΔΒ. Αθήνα 1983, σ.98.

Οι λόγοι αυτοί σε συνδυασμό με το γεγονός ότι στις αρχές της ίδιας δεκαετίας οι πτυχιούχοι δάσκαλοι εύρισκαν εύκολα εργασία είτε ως μόνιμοι είτε ως αναπληρωτές και αμοίβονταν με βάση το ενιαίο μισθολόγιο [6], φαίνεται ότι δικαιολογούν την προσέλευση των παραπάνω υποψηφίων στις κατατακτήριες εξετάσεις της ΠΑΘ. Η έγκαιρη συνειδητοποίηση της παραπάνω κατάστασης από πολλούς φοιτητές ΑΕΙ θα μπορούσε, ίσως, να θεωρηθεί και η αιτία της μεταστροφής των επαγγελματιών τους αναζητήσεων.

Ως αιτία, εξάλλου, της μεγάλης συμμετοχής στις κατατακτήριες εξετάσεις της ΠΑΘ των πτυχιούχων των Ανωτάτων Σχολών (44,8%) μπορούμε να θεωρήσουμε τον υψηλό αριθμό των νέων, όπως αυτός φαίνεται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 6.

Άνεργοι πτυχιούχοι Ανωτάτων Σχολών κατά ομάδες ηλικιών και κατά φύλο (Σε χιλιάδες).

Έτος	Σύνολο ανέργων πτυχιούχων			Ηλικίες							
				20-24 ετών		25-29 ετών		30-44 ετών		45-64 ετών	
	Χώρας	Σύν.	Γυν.	Σύν.	Γυν.	Σύν.	Γυν.	Σύν.	Γυναίκες	Σύν.	Γυν.
1983	299,0	21,2	11,5	4,7	4,2	10,6	5,2	4,7	2,2	1,1	-
1984	310,3	22,6	13,8	5,9	4,8	10,5	6,1	5,9	2,6	1,3	0,3
1985	303,9	23,0	13,5	6,0	4,7	8,9	5,3	6,7	3,1	1,4	0,4
1986	286,9	23,9	14,3	7,4	5,9	9,1	5,1	6,1	2,9	1,3	0,3
1987	286,2	25,5	17,2	8,9	7,8	9,8	6,3	5,7	3,0	1,0	0,1

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος. Έρευνα εργατικού δυναμικού (απασχολήσεως), ενών: 1983-1987. Αθήναι 1984-1988.

Την παρουσία του τόσο υψηλού ποσοστού γυναικών που εγγράφησαν στην ΠΑΘ μετά από κατατακτήριες εξετάσεις μπορούμε να αποδώσουμε στους εξής λόγους: πρώτα στην καλύτερη προετοιμασία τους κατά τις εξετάσεις, δεδομένου ότι ένας πολύ μεγάλος αριθμός των πτυχιούχων ανδρών υπηρετούσε τη στρατιωτική του θητεία και εκ των πραγμάτων δεν ήταν δυνατόν να προετοιμασθεί εξίσου καλά. Έπειτα στο γεγονός ότι το επάγγελμα του δασκάλου προσελκύει περισσότερο τις γυναίκες παρά τους άνδρες[7]. Τέλος στο γεγονός ότι οι γυναίκες κατευθύνονται προς το επάγγελμα αυτό περισσότερο από εσωτερικά κίνητρα (π.χ. αγάπη για τα παιδιά), ενώ οι άνδρες περισσότερο από εξωτερικά (π.χ. μειονεκτική κοινωνική θέση, προβλήματα κατά την άσκηση του επαγγέλματος, ανεπαρκής εκπαίδευση) και υλικά (π.χ. χαμηλός μισθός)[8].

Αν θελήσουμε, εξάλλου, να ερμηνεύσουμε την αιτία της μεγαλύτερης συμμετοχής στις κατατακτήριες εξετάσεις της ΠΑΘ των πτυχιούχων γενικά και της μικρότερης των φοιτητών ΑΕΙ, νομίζουμε ότι οι πτυχιούχοι ζούσαν ήδη την αγωνία της εξεύρεσης εργασίας, ενώ οι φοιτητές ζούσαν με την ελπίδα ότι πιθανόν να άλλαξε η κατάσταση πραγμάτων μετά το τέλος των σπουδών τους.

Με την παροχή της δυνατότητας σε πτυχιούχους Ανωτέρων και Ανωτάτων Σχολών να εγγράφονται στις ΠΑ μετά από κατατακτήριες εξετάσεις, η εκπαιδευτική πολιτική φάνηκε ότι έδινε κάποια λύση στο επαγγελματικό αδιέξοδο χιλιάδων άνεργων πτυχιούχων. Ταυτόχρονα, βοηθούσε στη βελτίωση του επιπέδου των ΠΑ, καθώς με την εγγραφή 10% επί του συνόλου των εισακτέων σε κάθε ΠΑ από πτυχιούχους όλων των κατηγοριών ενίσχυε το "σώμα" των μελλοντικών δασκάλων με ανθρώπους που είχαν ολοκληρώσει ήδη ένα επιστημονικό κύκλο σπουδών.

Η εφαρμογή όμως της παραπάνω εκπαιδευτικής πολιτικής είχε εξίσου και αρνητικές επιπτώσεις, καθώς συνέβαλε στον κορεσμό της επετηρίδας των αδιόριστων δασκάλων και εμπλούπιζε το "σώμα" των δασκάλων με ανθρώπους να είχαν μία καθ' όλα άρτια επιστημονική κατάρτιση, θεωρούσαν όμως το διδασκαλικό επάγγελμα μόνο ως λύση ανάγκης.

Αυτή η εκ των υστέρων επιλογή του διδασκαλικού επαγγέλματος δηλώνει όχι μόνον ότι τα κριτήρια επιλογής είναι άσχετα με τη συνειδητή εκλογή του επαγγέλματος αλλά και μία μη εσωτερική αποδοχή του. Τα κριτήρια όμως επιλογής του διδασκαλικού επαγγέλματος συγκαταλέγονται ανάμεσα στις προϋποθέσεις εκείνες που θεωρούνται απαραίτητες για να είναι ο εκπαιδευτικός πιο αποτελεσματικός στο έργο του (9), γιατί ουσιαστικά καθορίζουν τη στάση και την εκτίμησή του για το επάγγελμά του και "κατά συνέπεια επιδρούν αποφασιστικά στην αποτελεσματική λειτουργία της διαδικασίας αγωγής και μάθησης στο σχολείο" (10). Μάλιστα, όσο περισσότεροι θετικοί παράγοντες υποκινούν τον εκπαιδευτικό στην άσκηση του επαγγέλματός του (11), όπως π.χ. επιθυμία για επιστημονική κατάρτιση, αγάπη για τα παιδιά (12) κλπ., τόσο πιο γόνιμη είναι η παιδευτική του δραστηριότητα (13).

Σημειώσεις

1. Νόμος 1286 της 30ης Σεπτεμβρίου του 1982, "μετεγγραφές και κατατάξεις στην εκπαίδευση", ΦΕΚ. 119, τ. Α, άρθρο 1, παρ.1, εδαφ.γ, άρθρο 8, παρ.1,2 και άρθρο 11, παρ.1.

2. Η μόνη γνωστή μας σχετική με το θέμα των κατατακτηρίων εξετάσεων εργασία είναι του Α.Τσουπάκη "οι πτυχιούχοι ΑΕΙ στις κατατακτήριες εξετάσεις των Παιδαγωγικών Ακαδημιών", π.Παιδαγωγική Επιθεώρηση, τεύχ.11 (1989), σσ.277-289.

3. Θέτουμε αυτά τα χρονικά όρια, επειδή από τότε άρχισαν να ισχύουν οι διατάξεις του άρθρου 12, παρ.3 του Νόμου 1286 και επειδή η ΠΑΘ δέχτηκε για τελευταία φορά σπουδαστές μετά από κατατακτήριες εξετάσεις κατά το ακαδημαϊκό έτος 1986-1987.

4. Ο αριθμός των εισαχθέντων είναι συνήθως μεγαλύτερος από τον αντίστοιχο των εγγραφέντων. Έτσι π.χ. ενώ κατά το ακαδημαϊκό έτος 1984-1985 εισήχθησαν 199 και κατά το 1985-1986 εισήχθησαν 158 άτομα, εγγράφησαν στην ΠΑΘ 187 και 149 αντίστοιχα. Οι περισσότεροι εισαχθέντες που δεν εγγράφησαν στην ΠΑΘ προέρχονται από την κατηγορία των φοιτητών. Η διαρροή αυτή οφείλεται πιθανόν είτε στο ότι η Σχολή προέλευσης δεν επέτρεψε την εγγραφή των φοιτητών στην ΠΑΘ είτε στο ότι πολλοί πτυχιούχοι δεν προσκόμισαν έγκαιρα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για την εγγραφή τους.

5. Πρβλ. και Α.Τσουπάκη, ό.π. σ.278 μισθολογίου προσωπικού της Δημόσιας Διοίκησης και άλλες συναφείς διατάξεις", ΦΕΚ.194, τ.Α.

7. Πρβλ. J.Pirgiotakis, Zum Selbstverständnis des griechischen Volksschullehrers. Sozialgeschichtliche Entwicklung des Lehrersandes in Griechenland und die Gegenw-

artige Situation (Dargestellt auf der Grundlage einer empirischen Untersuchung). Diss.Frankfurt am Main 1979, σ.199 και 200.

8. Στο ίδιο, σ.200. Για τη διάκριση των κινήτρων σε εσωτερικά και εξωτερικά βλ. Χ.Φράγκου. *Ψυχοπαιδαγωγική. Θέματα παιδαγωγικής Ψυχολογίας, παιδείας, διδακτικής και μάθησης*. Παπαζήσης. Αθήνα 1977, σ.233ε.

9. Προβλ. Π.Ξωχέλλης. *Παιδαγωγική του Σχολείου. Θέματα Κοινωνιολογίας του σχολείου και γενικής Διδακτικής*. Αφοί Κυριακίδη. Θεσσαλονίκη 1986³, σσ.21-26.

10. Κ.Δημητριάδου. *Με ποια κριτήρια επιλέγει ο Έλληνας εκπαιδευτικός το επάγγελμά του. Μια εμπειρική έρευνα*. Αφοί Κυριακίδη. Θεσσαλονίκη 1982, σ.110.

11. Προβλ. Μ.Βάμβουκα. "Τα κίνητρα και η σημασία της συνειδητοποίησής τους για την επιλογή και ενάσκηση του εκπαιδευτικού επαγγέλματος", π. *Ελληνοχριστιανική Αγωγή*, τεύχ. 254 (1977), σ.124.

12. Βλ. Α.Δελμούζου. *Οι πρώτες προσπάθειες στο Μαράσλειο 1923-1926*. Τύμ. Α.Δημητράκος. Αθήνα 1929, σ.56, καθώς και Ε.Παπανούτσου. *Φιλοσοφία και Παιδεία*. Ικαρος. Αθήνα 19772, σ.142 και 145.

13. Μ.Βάμβουκα. *Κίνητρα του διδασκαλικού επαγγέλματος*. Ηράκλειο 1982, σ.30.

Zusammenfassung

Hauptziel dieses Aufsatzes ist es zu untersuchen, warum eine grosse Zahl von Universitäts- bzw. Technischen Hochschulabsolventen oder Universitätsstudenten plötzlich Interesse am Lehrerstudium gezeigt haben.

Anhand des Beispiels von der Pädagogischen Hochschule Thessaloniki wird gezeigt, dass diese Umwandlung in der Tat nicht der Wille dieser Kandidaten war Schullehrer zu werden, sondern der Versuch eine feste Anstellung zu gewinnen. Denn während der Periode 1993-1986 hatten die Universitätsabsolventen viel weniger Chancen eine Anstellung zu bekommen als die Absolventen von den pädagogischen Hochschulen.